

Anna Marzá: "Aprendre una llengua, la que siga, mai és temps perdut" - Levante Castelló - 22/02/2017

2. | aula

El món de la Fampa



DIMECRES, 22 DE FEBRER DE 2017 | Levante EL MERCANTIL VALENCIANO

Marzá ens explica les claus del nou enfocament en l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües que ha implantat recentment la Conselleria d'Educació amb el decret sobre Plurilingüisme i que es posarà en funcionament a partir del pròxim curs a les escoles d'arreu del País Valencià.

LEVANTE DE CASTELLÓ CASTELLÓ

En què consisteix la integració de llengües?

La didàctica integrada de llengües és un enfocament d'ensenyament i aprenentatge de llengües que es basa en el fet que la competència lingüística d'un parlant plurilingüe està formada per dos tipus de competències i continguts: aquells específics de cada llengua i aquells compartits i transferibles entre les llengües, com ara les competències necessàries per analitzar un text o per entendre conceptes gramaticals. En termes més concrets, si una xiqueta aprèn en classe de valencià què és un verb, no cal que en classe de castellà tornen a explicar-li què és un verb i per a què serveix. Si els dos professors estan coordinats i apliquen una didàctica integrada de llengües, el professor de castellà reprendrà allò que el seu alumnat ja coneix i podrà aplicar els conceptes o ampliar-los.

Quin és l'objectiu d'aquesta metodologia?

Les persones que han teoritzat sobre el tractament integrat de llengües (o TIL) entenen la llengua com una eina que hem d'aprendre a utilitzar i, per tant, aquest seria l'objectiu principal: que els xiquets i les xiquetes aprenguen a utilitzar les diverses llengües adequant-les als diversos contextos que se'ls plantegen. Ara bé, aquest no seria un objectiu exclusiu del TIL. Amb el tractament integrat de llengües, el que es desitja aconseguir de forma més concreta és que l'aprenentatge de llengües per part de l'alumnat siga més eficient i també ajudar-los a conèixer i aplicar el propi potencial plurilingüe de comparació, contrast i transferència entre les llengües del propi repertori.

Quins requisits ha de tenir un centre per implantar amb èxit aquesta metodologia?

Aquesta metodologia no és possible sense una forta coordinació entre el professorat. Per tant, un equip cohesionat i decidit a treballar conjuntament seria un requisit indispensable per dur endavant el TIL. En aquest sentit, cal un mínim de planilla definitiva que pugua donar continuïtat al projecte. A la coordinació cal afegir el suport de l'administració, a través de formacions i assessoraments, però també traduït en flexibilitat per a l'organització dels horaris i en temps que el professorat pugua dedicar a la coordinació i l'elaboració de materials. Aquesta metodologia exigeix molt de treball i no es pot fer en hores extres, perquè esgotaria els professionals que l'han de dur a terme.

ANNA MARZÀ

Doctora en traducció i interpretació. Coordina la seua tasca com a professora i investigadora en la Universitat Jaume I, on és membre de la Unitat d'Educació Multilingüe, amb l'assessorament al professorat en cursos sobre el tractament integrat de llengües (TIL).

«Aprendre una llengua, la que siga, mai és temps perdut»

► «UN DELS PREJUDICIS MÉS DEVASTADORS ÉS EL DE PENSAR EN LES LLENGÜES EN TERMES D'UTILITAT O DE QUANTITAT» ► «HEM D'UTILITZAR LA NOSTRA LLENGUA MATERNA AMB ELS FILLS DE FORMA HABITUAL, PERQUÈ AIXÍ ELS PROPORCIONAREM TOTA LA RIQUESA AMB QUÈ VA ACOMPANYADA I CONNECTAREM EMOCIONALMENT AMB ELLS» ► «LA MILLOR MANERA DE TREBALLAR LA LLENGUA ÉS A PARTIR DE CONTEXTOS REALS D'ÚS»



La doctora Anna Marzá. LEVANTE-EMV

Com es pot treballar la integració de llengües a l'aula?

La millor manera de treballar la llengua és a partir de contextos reals d'ús, és a dir, no escriure una redacció perquè sí, sinó perquè té sentit escriure-la en una situació vivencial. Vicent Pascual ja ho deia: es tracta d'aprofitar totes les situacions que sorgeixen a l'escola, que en són moltes. Crear un recital de poesia perquè els xiquets i les xiquetes hi participen, escriure una obra de teatre i representar-la, presentar oralment un pòster per a posar

en comú els continguts apresos en història, escriure les cartes necessàries per demanar els permisos per a fer una excursió, preparar, enregistrar i redactar una entrevista per a la revista de l'escola, elaborar entre tots una enciclopèdia de ciències naturals i escriure'n les entrades, participar en assemblees... els exemples són quasi infinits. Com a materials més específics per al treball integrat de les llengües, de nou torna a aparèixer la coordinació. Crec que els recursos més importants són els docu-

ments de consens que es generaran a partir del debat entre els mestres sobre què és i com s'ensenya la llengua.

La casa? Com es pot treballar la integració de llengües des de la família?

Hi ha dos grans pilars en l'aprenentatge de les llengües: l'ús i la reflexió, i els dos es poden fomentar des de casa. D'una banda, l'ús d'una llengua és el primer pas per a aprendre-la i, per tant, s'han de crear situacions perquè els xiquets la puguin utilitzar. A casa, s'ha de parlar i llegir molt amb els

xiquets. I no només contes o històries, sinó qualsevol tipus de text, de temes diversos.

Un altre dels pilars fonamentals en l'aprenentatge de llengües és la reflexió. Podem fomentar-la buscant amb les nostres filles paraules al diccionari de llengua o el diccionari etimològic, fer jocs lingüístics com el penjat, el veig veig o sopes de lletres, buscant similituds i diferències entre les llengües que coneixem o que hem sentit... Fer de totes les llengües que tenim al voltant un tema de conversa, en definitiva, fomenta la seua capacitat metalingüística i, per tant, els ajuda a integrar millor els aprenentatges lingüístics.

En quina llengua o llengües s'han de dirigir els pares i mares als seus fills i filles?

Com que l'anglès ara sembla tan imprescindible, moltes famílies decideixen parlar-los als fills sempre en aquesta llengua; o, en el cas de famílies vingudes d'altres països, decideixen parlar-los en la llengua del país on viuen, en el nostre cas, en castellà. Això és un error. Cadascun de nosaltres tenim una o dues llengües (alguns més, però no és habitual) que considerem la nostra llengua materna, la llengua en què pensem, estimem i en què tenim més riquesa (expressions, cançons, rondalles...). Aquesta (o aquestes) és la que hem d'utilitzar amb els fills de forma habitual, perquè els proporcionem tota la riquesa amb què va acompanyada i connectarem emocionalment amb ells. Ara bé, això no vol dir que, si una persona sap més d'una llengua, no la puga mostrar a les seues filles. Al contrari, seria fantàstic si els llegendes contes en altres llengües, o els cantara cançons en diverses llengües, o feren jocs en aquestes llengües que coneix.

Quins falsos mites existeixen en la nostra societat envers el plurilingüisme i la integració de llengües?

N'hi ha molts! Però un dels prejudicis més devastadors és el de pensar en les llengües en termes d'utilitat o de quantitat. El mite de "aprene aquesta llengua perquè és més útil" és el que provoca situacions com la que he descrit abans, de famílies que amb tota la bona voluntat deixen de parlar la pròpia llengua perquè creuen que així ajuden els seus fills a integrar-se o els donen una eina que necessitaran en un futur. Totes les llengües són importants i, per a cadascú, no n'hi ha cap de més important que la pròpia o les pròpies.

Partim d'aquesta base i obrim la mirada a totes les llengües, perquè la riquesa que aporten va més enllà del que dicta el mercat. Cada aprenentatge que fem en una llengua, per petit que siga, està contribuint a modificar i ampliar els aprenentatges que tenim de totes les llengües que coneixem. Aquesta és la realitat: les llengües s'alimenten i s'enriqueixen entre elles. Aprendre una llengua, la que siga, mai serà un temps perdut.